

Голокост і права людини

Оксана Матвіюк

Опрацювання навчального матеріалу запропонованого уроку передбачає роботу у формі короткочасного Web-Quest. Учитель об'єднує учнів у групи та пропонує їм опрацювати запропоновані джерела інформації. Задля раціонального використання часу вчителю доцільно завчасно розподілити ролі, підготувати питання командам, запропонувати варіанти представлення результатів роботи та скласти перелік інформаційних ресурсів, необхідних учням для роботи. Для підвищення зацікавленості здобувачів освіти вчитель може запропонувати посилання на ресурси у вигляді QR-кодів. Матеріал переміг у конкурсі розробок у 2020 році.

Мета:

актуалізувати проблему Голокосту як однієї з найбільших катастроф в історії людства та однієї з найжахливіших сторінок європейської історії, а також як найтяжчого злочину нацистського режиму, в результаті якого загинули мільйони людей; дослідити поняття порушення прав людини через призму Голокосту; сприяти формуванню ключових та предметних компетентностей здобувачів освіти; виховувати почуття стурбованості долею невинних жертв тоталітарного режиму, навчати розуміти чужу біду та біль; обґрунтувати необхідність брати на себе відповідальність за збереження прав людини; спонукати до осмислення прав людини як загальнолюдських цінностей, порушення яких має негативні для людства наслідки.

Очікувані результати:

після заняття учні навчаться:

- розповідати про Голокост як одну з найбільших катастроф в історії людства та одну з найжахливіших сторінок європейської історії, а також найтяжчий злочин нацистського режиму, в результаті якого загинули мільйони людей;
- висловлювати судження про порушення прав людини через призму подій Голокосту;
- давати правову кваліфікацію явища Голокосту;
- характеризувати права людини як базові цінності людства;
- обґрунтовувати необхідність брати на себе відповідальність за збереження прав людини;
- тлумачити та застосовувати на прикладах поняття і терміни: "права людини", "геноцид", "злочин", "Голокост", "Шоа", "антисемітизм".

Тривалість: 45 хвилин.

Формат: урок, Web-Quest.

Необхідні матеріали:

матеріали віртуальної виставки "Бабин Яр: пам'ять на тлі історії", карти міста та місць масових розстрілів євреїв в Україні та у Бердичеві в роки Другої світової війни, робочі листи уроку із запропонованим переліком інформаційних ресурсів, шаблонами для виконання завдань та описом ролей учасників веб-квесту.

План заходу

Крок 1. Активізація пізнавальної діяльності учнів. Прийом "Асоціативний кросворд"

Для активізації пізнавальної діяльності учнів використайте прийом "Асоціативний кросворд". Запишіть на дошці опорне поняття (буква під буквою) "Права людини". Учні мають запропонувати поняття у кількості, що відповідають чисельності букв в опорному слові. Всі запропоновані учнями поняття і терміни мають бути підібрані таким чином, щоб принаймні одна з літер кожного асоціативного слова співпадала з головним.

Основна умова: всі дібрані слова мають бути обов'язково пов'язані з головним. Таким чином, опорне слово із підібраними поняттями у закінченому вигляді буде нагадувати кросворд. Якщо дозволяє час, вчитель може запропонувати учням пояснити запропонований термін.

Крок 2. Мотивація пізнавальної діяльності. Вправа "Прогнозування на основі запропонованих ілюстрацій"

Для мотивації пізнавальної діяльності запропонуйте учням виконати вправу "Прогнозування на основі запропонованих ілюстрацій". Для цього учні мають розглянути візуальні джерела та спробувати сформулювати тему уроку, його навчальні цілі. Після цього слід обговорити запропоновані варіанти.

На цьому етапі вчитель може використати світлини віртуальної виставки "Бабин Яр: пам'ять на тлі історії", розділ "Доля євреїв" (додаток 1).

Крок 3. Web-Quest. Початковий етап

Проведіть підготовку до квесту за наступним алгоритмом:

1. Вчитель розповідає про основні моменти уроку, готує учасників веб-квесту до самостійної роботи над темою.
2. Учні повторюють вже знайомі поняття та знайомляться з новими ("права людини", "геноцид", "злочин", "Голокост", "Шоа", "антисемітизм").
3. Відбувається обговорення епіграфу уроку (Пам'ять про Голокост необхідна, щоб наші діти ніколи не були жертвами, катами або байдужими спостерігачами. Єгуда Бауер).

Крок 4. Web-Quest. Рольовий етап

Ознайомте учасників веб-квесту із завданнями. Допоможіть сформувати команди відповідно до поставлених завдань. Розподіл ролей, завдання для роботи та посилання на інформаційні ресурси з матеріалами для кожної команди знаходяться у додатку 8 у вигляді QR кодів та у додатку 9 у текстовому вигляді.

Крок 5. Систематизація, узагальнення вивченого

Для систематизації та узагальнення вивченого на уроці організуйте роботу учнів із створення ментальної карти висновків.

На цьому ж етапі можна запропонувати учням розпочати роботу над загальним міні-проектом "Пам'ятаємо про Голокост для захисту прав людини сьогодні", презентацію якого доцільно організувати у формі позакласного заходу.

Крок 6. Підведення підсумків уроку. Рефлексія

Для підведення підсумків заняття пропонуємо учням створити "хмари слів" за темою. Запропонуйте учням важливість кожного ключового слова позначити розміром шрифту чи кольором. Організуйте роботу так, аби учні, створюючи хмару, розкривали зміст кожного поняття чи складали із цими поняттями речення.

РОЗДІЛ "ДОЛЯ ЄВРЕЇВ"

Посилання:

<http://memory.kby.kiev.ua/main.html#ua:0,collages,9,0,0:node1,-45>

(Джерело: Віртуальна виставка "Бабин Яр: пам'ять на тлі історії")

РОЗДІЛИ ВІРТУАЛЬНОЇ ВИСТАВКИ "БАБИН ЯР ОЧИМА
ХУДОЖНИКІВ", "МОЗАЇКА ПАМ'ЯТНИКІВ", "МЕМОРІАЛЬНИЙ
ПРОСТІР БАБИНОГО ЯРУ"

Посилання:

<http://memory.kby.kiev.ua/main.html#ua:M,topic:node1,-53>

(Джерело: Віртуальна виставка "Бабин Яр: пам'ять на тлі історії")

ПАМ'ЯТНИКИ ЖЕРТВАМ ГОЛОКОСТУ В УКРАЇНІ

Посилання:

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F:%D0%9F%D0%B0%D0%BC%27%D1%8F%D1%82%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8_%D0%B6%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B2%D0%B0%D0%BC_%D0%9

(Джерело: Вікіпедія)

МЕМОРІАЛИ ГОЛОКОСТУ В СВІТІ: ЯК ТРАГЕДІЮ ВІДОБРАЖЕНО В КАМЕНІ

Посилання:

<https://ua.112.ua/svit/memorialy-holokostu-v-sviti-yak-trahediia-vidobrazhena-v-kameni-341041.html>

(Джерело: 112.UA)

РЕЗОЛЮЦІЯ 60/7 ГА ООН ЩОДО ПАМ'ЯТІ ПРО ГОЛОКОСТ

Посилання:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_e18

(Джерело: Верховна Рада України. Офіційний веб-портал)

ОКУПАЦІЯ. ГОЛОКОСТ: ФОТОДОКУМЕНТИ ЦЕНТРАЛЬНОГО
ДЕРЖАВНОГО КІНОФОТОФОНОАРХІВУ УКРАЇНИ ІМ. Г. С.
ПШЕНИЧНОГО

Посилання:

<https://old.archives.gov.ua/Sections/Holocost/Photos-3.php>

(Джерело: Центральний державний кінофотофоноархів України ім. Г. С. Пшеничного)

ШІСТЬ КНИГ ПРО ГОЛОКОСТ

Посилання:

<https://vsiknygy.net.ua/neformat/46786/>

(Джерело: Друг Читача)

РОЗПОДІЛ РОЛЕЙ, ЗАВДАННЯ ДЛЯ РОБОТИ - QR КОДИ

Варіант з QR кодами

Посилання на файл:

[rolely-zavdannya.pdf](#)

* Текст файлу знаходиться після додатків.

(Джерело: Автор)

РОЗПОДІЛ РОЛЕЙ, ЗАВДАННЯ ДЛЯ РОБОТИ - ТЕКСТ

Текстовий варіант завдання

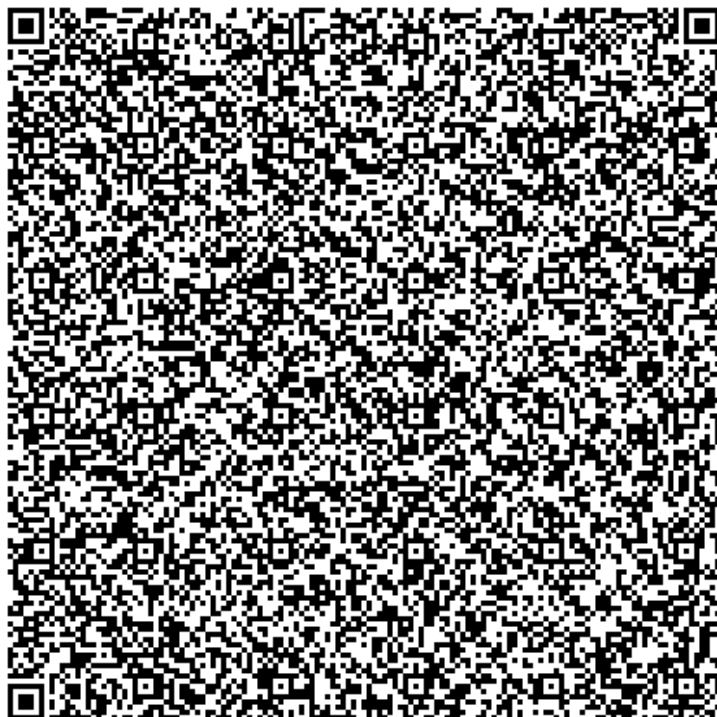
Посилання на файл:

[9-robota-v-grupah.pdf](#)

* Текст файлу знаходиться після додатків.

(Джерело: Автор)

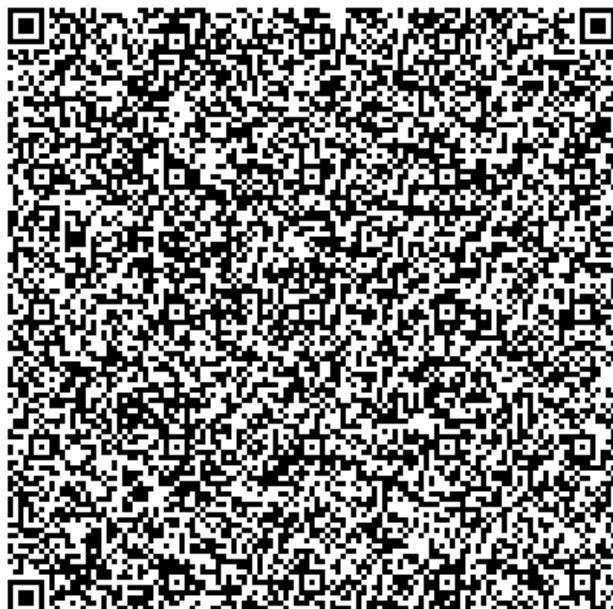
****«ІСТОРИКИ»****

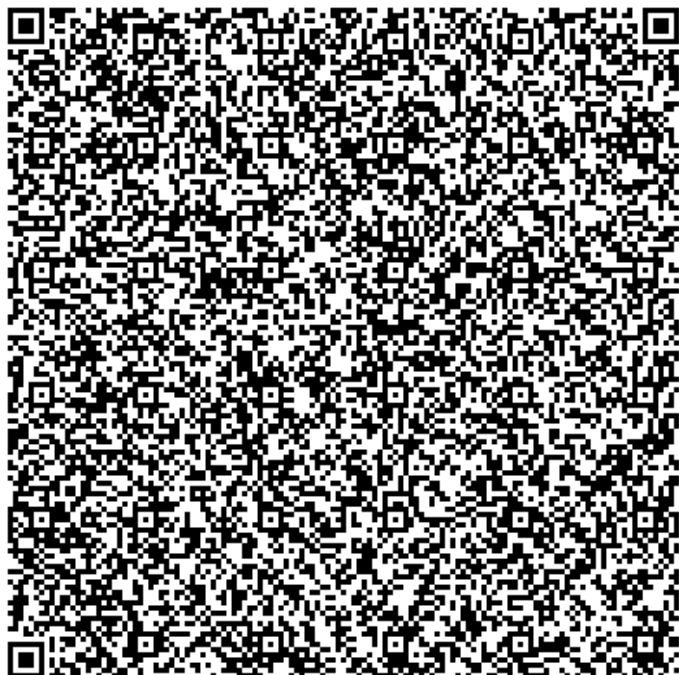
**Інформаційні
ресурси для роботи**

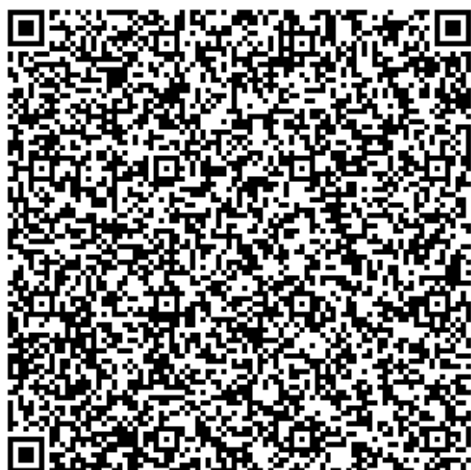
****«ПРАВОЗАХИСНИКИ»****

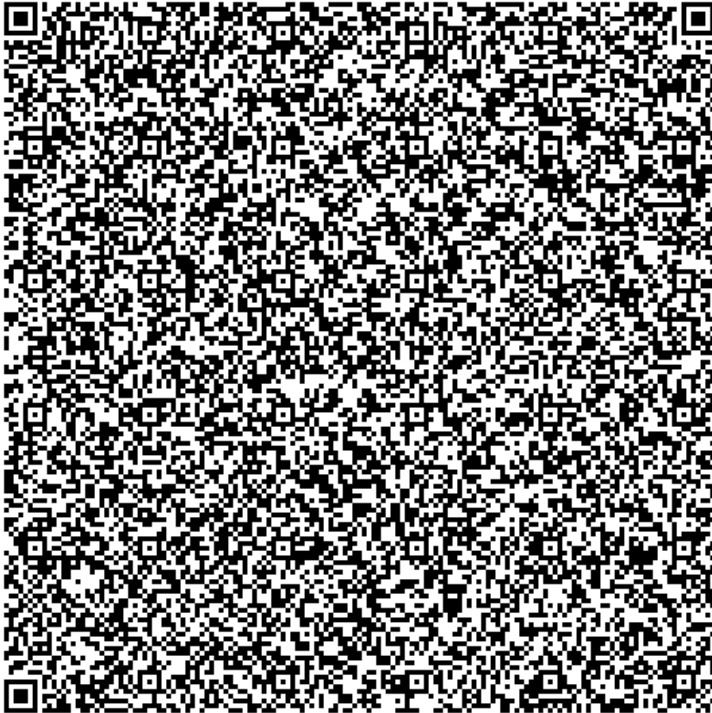
****«ЛІТЕРАТУРОЗНАВЦІ»****

****«ЖУРНАЛІСТИ»****

****«МИСТЕЦТВОЗНАВЦЬ»****

РОЗПОДІЛ РОЛЕЙ, ЗАВДАННЯ ДЛЯ РОБОТИ

✓ «Історики»

Завдання: на основі аналізу різних джерел інформації розкрити зміст Голокосту на прикладі розстрілів єврейського населення Бердичева та трагедії Бабиного Яру.

Для цього вам потрібно дати відповіді на запитання:

1. Визначте етапи антисемітської політики нацистів. Коротко охарактеризуйте їх.
2. Поясніть терміни та поняття «Голокост», «Шоа», «антисемітизм», «концтабір», «гетто», «расова теорія».
3. Коли та з якою метою відбувалась Ванзейська конференція?
4. Як реалізовувався нацистський «новий порядок» в Україні?
5. Покажіть на карті місця розстрілів єврейського населення в Україні, Бердичеві.

Результатом Вашої роботи буде оформлення *візуальної стрічки часу* «Голокост: історія та пам'ять».

✓ «Правозахисники»

Проаналізуйте міжнародні документи (Додаток 5) та вітчизняні нормативно-правові акти і дайте правову оцінку Голокосту. Для цього вам потрібно дати відповіді на запитання:

1. Як визначають поняття «геноцид» та «злочин проти людяності» міжнародні документи?
2. Як визначає геноцид автор цього терміну – Рафаель Лемкін?
3. Пригадайте елементи складу злочину та з'ясуйте чи наявні вони в контексті проблематики Голокосту.

Результат вашої роботи оформіть у вигляді **схеми з коментарями**.

✓ «Літературознавці»

Розкрийте проблематику Голокосту та особливості її художньої реалізації. Для цього ознайомтесь із запропонованим у Додатку 7 переліком літератури. Дайте відповіді на запитання:

1. Які українські та зарубіжні автори у своїх творах порушували тему Голокосту та, зокрема, трагедію Бабиного Яру?
2. Визначте основну тематику поетичних творів про трагедію Бабиного Яру у співставленні з історичними фактами
3. Чи представники нових поколінь письменників звертаються до складної,

страшної й неосяжної теми Голокосту?

Результатом Вашої роботи буде створення **лепбуку** «Літературний реквієм Голокосту».

✓ **«Журналісти»**

Опрацюйте свідчення очевидців та фотодокументи (Додаток 6). Дайте відповіді на запитання:

1. Яке місце у вивченні Голокосту займають свідчення очевидців?
2. Що таке «історична пам'ять»?

Результати дослідження необхідно оформити у вигляді **буклету** «Мільйонам присвячується...».

✓ **«Мистецтвознавці»**

Ознайомтесь з матеріалами віртуальної виставки «Бабин Яр: пам'ять на тлі історії» («Бабин Яр очима художників», «Мозаїка пам'ятників», «Меморіальний простір Бабиного Яру»), матеріалами Вікіпедії (Сторінки в категорії «Пам'ятники жертвам Голокосту в Україні»), телеканалу 112.UA (Меморіали Голокосту в світі: як трагедію відображено в камені) та відвідайте Меморіал жертвам Голокосту в Бердичеві.

Дайте відповіді на запитання:

1. Як шанують пам'ять загиблих у світі та в Україні?
2. Які думки та почуття у вас виникли після ознайомлення з пам'ятними місцями, пам'ятниками, меморіалами?
3. Як в Україні відновлюють місця пам'яті жертв Голокосту?
4. Що ви знаєте про місця пам'яті жертв Голокосту у Бердичеві?

Результати дослідження необхідно оформити у вигляді **«колажу» та/або скрайбінг-презентації** «Пам'ятати, щоб не повторилося».

Інформаційні ресурси подано у додатках 2-4.